WIKIPEDIA

Fulfulde

Fulfulde er eit språk som blir snakka i Vest-Afrika. Det blir tala av fulaniane frå Senegal til Kamerun og Sudan. Etter arabisk og dei tidlegare europeiske kolonispråka engelsk og fransk er fulfulde det språket som har den største geografiske utbreiinga i Afrika. Fulfulde har 20 nominalklassar («grammatisk kjønn») i eintal – noko som truleg er flest av alle språk.

Fulfulde **(Fulfulde, pulaar, pular)**	
Klassifisering:	Niger-kongospråk Atlantisk Nordleg Senegambiske språk
Bruk	
Tala i:	Mauritania, Senegal, Mali, Guinea, Burkina Faso, Niger, Nigeria, Kamerun, Gambia, Chad, Sierra Leone, Benin, Guinea-Bissau, Sudan, Den sentralafrikanske republikken, Elfenbeinskysten, Ghana, Togo
Fulfuldetalande i alt:	10–16 millionar[1]
Språkkodar	
ISO 639-1:	ff
ISO 639-2:	ful
Glottolog:	`fula1264 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/fula1264)`

Innhaldsliste

Namn på språket

Typologi
- Syntaks
- Morfologi
- Fonologi

Slektskap

Dialektar

Lånord

Alfabet
- Det latinske alfabetet
- Det arabiske alfabetet

Fonologi
- Stavingsstruktur
- Vokalar
- Konsonantar

Morfofonologi
- Framlydsveksling
- Suffiksveksling

Morfologi
- Substantiv
- Adjektiv
- Verb

Anna

Fotnotar

Bakgrunnsstoff

Litteratur

Namn på språket

Talarar vestanfor Maasina i Mali kallar språket sitt *pulaar*, bortsett frå i Guinea, der dei kallar det *pular*, medan dei som snakkar dialektar frå Maasina og austover, seier *fulfulde*.

Språket fulfulde er òg kjent under mange andre namn:

- *Fula*. Særleg nytta på engelsk; kjem frå mandinka *fula* 'fulani'.
- *Ful*. Særleg nytta på tysk; laga frå rota til ordet *fulfulde*.
- *Fulani*. Særleg nytta på engelsk; kjem av hausa *Filàanii* 'fulaniar', fleirtal av *Bàfillaacèe*.
- *Peul*. Særleg nytta på fransk; kjem av wolof *Pël* 'fulani'.

Desse nemningane blir òg mykje nytta om den etniske gruppa, i denne artikkelen omtala som *fulaniar*, fleirtal av *fulani*. Sjølve kallar dei seg *pullo* (eintal), *fulɓe* (fleirtal). Eit anna namn på folket er *fellata*, som kjem av kanuri *fəláta* 'fulani'. Pular er det offisielle regionale språket i Guinea, og mange talarar er einspråklege (monolingvale).

Fulanikvinner i Paoua i Den sentralafrikanske republikken.
Foto: Brice Blondel for HDPTCAR

Typologi

Syntaks

Fulfulde er eit SVO-språk med kjerneinitiale frasar, som illustrert i dette dømet:

S	**V**	**O**			**Adv**	
NP		**NP**			**PP**	
		kjerne	**attributtar**		**kjerne**	**attributt**
		substantiv	adjektiv	talord	preposisjon	NP
Gaynaako	**tawii**	**na'i**	**daneeji**	**ɗiɗi**	**bannge**	**maayo**
gjætar	fann	kyr	kvite	to	nær	elv
Gjætaren fann to kvite kyr nær elva						

Morfologi

Fulfulde er eit syntetisk språk, ved at mange ord inneheld meir enn eitt morfem. I setninga *Gaynaako tawii na'i daneeji ɗiɗi bannge maayo* 'Gjætaren fann to kvite kyr nær elva' inneheld alle orda fleire morfem, unnateke preposisjonen *bannge* 'nær':

Gaynaako		**tawii**		**na'i**		**daneeji**			**ɗiɗi**		**bannge**	**maayo**	
gaynaa-	*-ko*	*taw-*	*-ii*	*na'-*	*-i*	*dan-*	*-ee-*	*-ji*	*ɗiɗ-*	*-i*	*bannge*	*maay-*	*-o*
gjætar	O-klasse	*finne*	aktiv, fri, perfektiv	*ku*	ƊI-klasse	*kvit*	ADJ	ƊI-klasse	*to*	ƊI-klasse	*nær*	*elv*	NGO-klasse
Gjætaren fann to kvite kyr nær elva													

Det er dessutan eit flekterande språk. Bøying blir uttrykt gjennom modifikasjon og suffiks, og mange suffiks er uttrykk for fleire grammatiske trekk. I dømet over ser vi at suffikset *-ii* i verbforma *tawii* 'fann' er uttrykk for tre grammatiske trekk, *aktiv* (i motsetnad til *medium* og *passiv*), *fri* (i motsetnad til *konjunkt*) og *perfektiv* (i motsetnad til *imperfektiv*). Fulfulde har ikkje kasus.

Fonologi

Fulfulde har berre to stavingstypar, ON og ONK, der O = opptakt, N = nukleus (også kalla kjerne) og K = koda. Stavinga har med andre ord obligatorisk opptakt og nukleus og valfri koda. Opptakt og koda inneheld éin og berre éin konsonant. Nukleus inneheld ein stutt eller ein lang vokal. Språket har ikkje diftongar.

Slektskap

Hovudartikkel: Slektskapen mellom fulfulde og andre språk

Fulfulde blir rekna til undergruppa Senegal-språk i den nordlege greina av dei atlantiske språka, som utgjer ei hovudgrein av språkfamilien niger-kongo.

Dialektar

Hovudartikkel: Dialektar av fulfulde

Fula har fleire ulike dialektar. Ei mogeleg inndeling er:[2]

- 1. *Pular, Fuuta Jaloo* (Guinea)
- 2. *Pulaar, Fuuta Tooro* (Senegal, Gambia, Mauritania og Vest-Mali)
- 3. *Fulfulde, Maasina* (det midtre Mali)
- 4. *Fulfulde, Liptaako-Sokkoto* (Aust-Mali, Burkina Faso, Vest-Nigeria og Vest-Niger)
- 5. *Fulfulde, Aust-Niger og Midt-Nigeria*
- 6. *Fulfulde, Aadamaawa* (Aust-Nigeria og Nord-Kamerun)

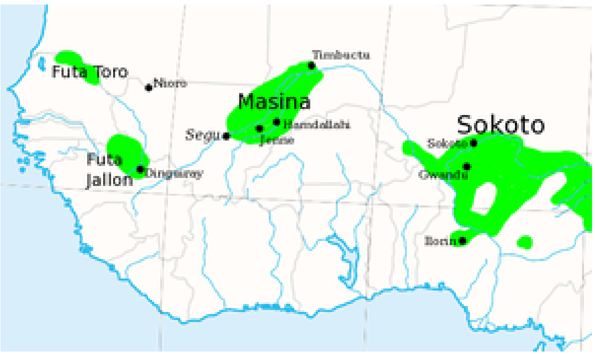

Dette kartet over fulanske jihād-statar kring år 1830 viser samstundes område i Vest-Afrika der fulfulde framleis står særskilt sterkt, nemleg Fuuta Jaloo (dialektområde 1), Fuuta Tooro (dialektområde 2), Maasina (dialektområde 3) og området for det gamle Sokkoto-kalifatet (dialektområde 4, 5 og 6).

Lånord

Språket har lånt mykje frå arabisk og fransk språk, men også frå engelsk, portugisisk, malinke, susu, wolof og andre språk. Lånorda frå arabisk gjeld fyrst og fremst religion (islam), filosofi, grammatikk og skriftkultur, medan lånorda frå fransk og engelsk gjeld moderne teknologi.

Her er nokre døme - frå Aadamaawa-dialekten - på lånord frå arabisk:

- *annaboojo* 'profet' < arabisk *an-nabī* النبي
- *asama* 'himmel' < arabisk *as-samāʔ* السماء
- *mallum(jo)* 'koranlærar' < *muʕallim* معلم

- *deftere* 'bok' < arabisk *daftar* دفتر 'skrivehefte, kladdbok'

Alfabet

Fula blir skrive med det latinske alfabetet og det arabiske alfabetet.

Det latinske alfabetet

Det latinske alfabetet blei teke i bruk for å skrive fulfulde på 1800-talet, i samband med europeisk kolonisering og misjon.

I februar-mars 1966 skipa UNESCO ein konferanse i Bamako (hovudstaden i Mali), *Meeting of Experts for the Unification of Alphabets of the National Languages*. Der blei det føreslege ny ortografi i det latinske alfabetet for mange afrikanske språk, mellom anna fulfulde. Det trongst ein standardisert ortografi, for skrivemåten varierte sterkt frå bok til bok, og framleis blir det gjeve ut bøker med avvikande ortografi.

Det latinske alfabetet har desse store og små bokstavane: **', A a, B b, Ɓ ɓ, Mb mb, C c, D d, Ɗ ɗ, Nd nd, E e, F f, G g, Ng ng, H h, I i, J j, Nj nj, K k, L l, M m, N n, Ɲ ɲ, Ŋ ŋ, O o, Pp, R r, S s, T t, U u, V v, W w, Y y, Ƴ ƴ, Z z**. I staden for **Ɲ ɲ** nyttar ein òg **Ñ ñ** eller **Ny ny**. Den glottale lukkelyden **'** blir oftast ikkje skriven fremst i ord, slik at *anndal* 'kunnskap' står for /ʔanndal/. Den fonetiske verdien til dei ulike bokstavane er beskriven i avsnittet **Lydsystemet** nedanfor.

Det arabiske alfabetet

Det arabiske alfabetet har vore kjent mellom fulaniane sidan muslimske handelsfolk kom til Vest-Afrika på 800-900-talet. Dette alfabetet kan nyttast på fleire vis for å skrive fulfulde. Tabellen under viser den tradisjonelle skrivemåten av konsonantane i Nord-Kamerun.

Det arabiske alfabetet

	Labial	Apikal	Laminal	Dorsal	Glottal
Nasal	*m* م	*n* ن	*ny* ي	*ŋ* غ	
Prenasal plosiv	*mb* ب	*nd* د	*nj* ج	*ng* غ	
Stemd plosiv	*b* ب	*d* د	*j* ج	*g* غ	
Implosiv	*b* ب	*d* ط	*y* ي		
Ustemd plosiv	*p* ف	*t* ت	*c* ش	*k* ک	*'* ع
Ustemd frikativ	*f* ف		*s* س		*h* ح
Rotikon		*r* ر			
Approksimant		*l* ل	*y* ي	*w* و	

Som tabellen viser, blir stemde plosivar og prenasale plosivar skrivne likt. Vidare skil ein mellom anna heller ikkje mellom *b* og *ɓ* eller mellom *f* og *p*. Vokalane *i*, *a* og *u* blir skrivne som på arabisk, jamfør til dømes عَسِرِ *asiri* 'bedetid ved 16-tida' (< arabisk *ʕaṣr* عَصر) og سُبَحَ *subaha* 'bedetid før soloppgang' (< arabisk *subħ* صُبح), medan *o* blir skriven med ʿ over konsonanten og *e* med . under konsonanten.

Dei siste tiåra har ein ny skrivemåte blitt utvikla, der alle konsonantfonema er skilde frå kvarandre. Dei prenasale plosivane blir skrivne مب *mb*, ند *nd*, نج *nj* og نغ *ng*; *p* blir skrive پ ; *ɓ* og *y* blir skrivne som høvesvis ب *b* og ي *y* med ء *ʔ* over. *Ny* blir skriven som ein kombinasjon av ن og ي, slik at eldre يَامَ *nyaama* får ein prikk over fyrste konsonanten.

Fonologi

Hovudartikkel: Fonologi i fulfulde

Stavingsstruktur

Fulfulde har stavingar av typane *CV*, *CVV*, *CVC* og *CVVC*, der *C* = konsonant, *V* = stutt vokal og *VV* = lang vokal. Med andre ord byrjar alle stavingar med éin og berre éin konsonant.

Vokalar

Fula har fem stutte og fem lange vokalfonem:

	Fremre urunda	**Sentral urunda**	**Bakre runda**
Trong	**i** /i/ - **ii** /iː/		**u** /u/ - **uu** /uː/
Midtre	**e** /e/ - **ee** /eː/		**o** /o/ - **oo** /oː/
Open		**a** /a/ - **aa** /aː/	

I mange dialektar varierer uttalen av dei midtre vokalane *e*, *ee*, *o* og *oo* allofonisk mellom dei trong-midtre [e], [eː], [o] og [oː] på den eine sida og dei open-midtre [ɛ], [ɛː], [ɔ] og [ɔː] på den andre. Fula har ingen diftongar.

Konsonantar

	Labial	**Apikal**	**Laminal**	**Dorsal**	**Glottal**
Nasal	**m** /m/	**n** /n/	**ny** /ɲ/	**ŋ** /ŋ/	
Prenasal plosiv	**mb** /mb/	**nd** /nd/	**nj** /ndʒ/	**ng** /ŋg/	
Stemd plosiv	**b** /b/	**d** /d/	**j** /dʒ/	**g** /g/	
Implosiv	**ɓ** /ɓ/	**ɗ** /ɗ/	**y** /ʄ, j̰/		
Ustemd plosiv	**p** /p/	**t** /t/	**c** /tʃ/	**k** /k/	**'** /ʔ/
Ustemd frikativ	**f** /f/		**s** /s/		**h** /h/
Rotikon		**r** /r/			
Approksimant	(**v** /ʋ/)	**l** /l/	**y** /j/	**w** /w/	

Frå Maasina og vestover blir *ƴ* uttala som ein palatal implosiv og austafor Maasina blir han uttala som ein knirkestemd halvvokal.
Alle implosivane kan alternativt uttalast som knirkestemde plosivar.[3]
Skiljet mellom *v* og *w* finst berre i nokre dialektar i Aadamaawa. Alle andre dialektar har berre *w*. Jamfør artikkelen Fulfulde: framlydsveksling. I Maasina blir *w* uttala [ɥ] føre fremre vokal (*i*, *ii*, *e*, *ee*).

Morfofonologi

Framlydsveksling

Hovudartikkel: Framlydsveksling i fulfulde.

Eit karakteristisk drag ved fulfulde er *framlydsvekslinga*, det at konsonanten fremst i eit ord vekslar ved ordbøying. Her er nokre døme i Aadamaawa-dialekt:

Substantiv

- *pullo* 'fulani', fleirtal *fulɓe* 'fulaniar'; eintalsforma (i O-klassen) tek til med *p* og fleirtalsforma (i ƁE-klassen) med *f*
- *fowru* 'hyene', fleirtal *pobbi* 'hyenar'; eintalsforma (i NDU-klassen) tek til med *f* og fleirtalsforma (i ƊI-klassen) med *p*
- *reedu* 'mage', fleirtal *deeɗi* 'magar'; eintalsforma (i NDU-klassen) tek til med *r* og fleirtalsforma (i ƊI-klassen) med *d*
- *yitere* 'auga', fleirtal *gite* 'augo'; eintalsforma (i NDE-klassen) tek til med *y* og fleirtalsforma (i ƊE-klassen) med *g*
- *hofru* 'kne', fleirtal *koppi* 'kne'; eintalsforma (i NDU-klassen) tek til med *h* og fleirtalsforma (i ƊI-klassen) med *k*
- *mbeewa* 'geit', fleirtal *be'i* 'geiter'; eintalsforma (i NGA-klassen) tek til med *mb* og fleirtalsforma (i ƊI-klassen) med *b*

Verb

- *o warii* 'ho/han kom', fleirtal *ɓe ngarii* 'dei kom'; verbet tek til med *w* med eintalssubjekt og med *ng* med fleirtalssubjekt
- *o fiɗii* 'ho/han skaut', fleirtal *ɓe piɗii* 'dei skaut'; verbet tek til med *f* med eintalssubjekt og med *p* med fleirtalssubjekt
- *o reenii* 'ho/han venta', fleirtal *ɓe ndeenii* 'dei venta'; verbet tek til med *r* med eintalssubjekt og med *nd* med fleirtalssubjekt

Ei rot kan førekome med tre ulike konsonantar. Rota **war-** 'kome' finst i variantane *war-*, *gar-* og *ngar-*, der framlydskonsonanten førekjem i høvesvis *kontinuant-stadiet*, *plosiv-stadiet* og *prenasal-stadiet*. Heile framlydsvekslingssystemet med døme er presenterte i Fulfulde: framlydsveksling.

Suffiksveksling

Hovudartikkel: Suffiksveksling i fulfulde

Nominalklassesuffiksa, som vi primært finn på substantiv, adjektiv og partisipp, varierer i form, her illustrert med fire substantiv i NGAL-klassen (suffiksa er skilde ut med ein bindestrek):

- *gerl-al* 'rapphøne'
- *jigaa-wal* 'gribb'
- *iloo-gal* 'fiskeørn'
- *jaaw-ngal* 'perlehøne'

Desse fire variantane utgjer dei fire *suffiksvekslingsstadia* til suffikset i NGAL-klassen. Dei fire stadia har desse namna:

- **-al** *nullstadiet*
- **-wal** *kontinuantstadiet*
- **-gal** *plosivstadiet*
- **-ngal** *prenasalstadiet*

Dei tre siste stadia, *kontinuantstadiet*, *plosivstadiet* og *prenasalstadiet*, kan jamførast med dei tre stadia i *framlydsvekslinga*. Her er eit oversyn over alle dei vekslingsrekkjene som finst ved nominalklassesuffiksa:

Suffiksvekslinga						
	Ɗ-rekkja	**Gi/e-rekkja**	**Gu/o/a-rekkja**	**B-rekkja**	**D-rekkja**	**K-rekkja**
Nullstadiet	-	-	-	-	*r*	-
Kontinuantstadiet	*j*	*y / w*	*w*	*w*	*r*	*h / w*
Plosivstadiet	*ɗ*	*g*	*g*	*b*	*d*	*k*
Prenasalstadiet	*ɗ*	*ng*	*ng*	*mb*	*nd*	*k*

Det står *y / w* i kontinuantstadiet i Gi/e-rekkja. Vi finn *w* i Fuuta Jaloo- og Maasina-dialekten og *y* i andre dialektar. Det står *h / w* i kontinuantstadiet i K-rekkja. Vi finn *w* i Maasina-dialekten og *h* i andre dialektar. B-rekkja finst berre i Fuuta Jaloo- og Fuuta Tooro-dialekten.

Morfologi

Eit karakteristisk drag ved fulfulde og dei fleste andre niger-kongo-språk er nominalklasse-systemet. I fulfulde kongruerer adjektiv, talord, partisipp og determinativ med substantivet med omsyn til nominalklasse, og skil seg frå bantuspråka, der finitte verb også har nominalklasse-kongruens med subjekt og objekt.

Substantiv

Hovudartikkel: Substantiv i fulfulde

Substantivet på fulfulde førekjem i normalt i seks ulike former som alle høyrer til kvar sin nominalklasse, her illustrert med substantivet RAWAANDU 'hund' i Aadamaawa-dialekten:

	Eintal	**Fleirtal**
Grunn-nominalklassar	*rawaandu* 'hund'	*dawaaɗi* 'hundar'
Diminutiv-nominalklassar	*dawaangel* 'liten hund'	*ndawaakon* 'små hundar'
Augmentativ-nominalklassar	*ndawaanga* 'stor hund'	*ndawaako* 'store hundar'

I tillegg til diminutiv og augmentativ eintal og fleirtal finst ei noko mindre vanleg diminutiv-pejorativ eintalsform, i dette tilfellet *ndawaangum* 'liten fillehund'. Væsker og massar førekjem i ei eiga diminutiv-form for små mengder, jamfør *dihal* 'litt vatn' til *ndiyam* 'vatn'. Av grunn-nominalklassane finst det kring 15 i eintal og 3 i fleirtal. Tala på nominalklassar varierer litt frå dialekt til dialekt. Eit substantiv førekjem i maksimalt éin eintals grunn-nominalklasse og éin fleirtals grunn-nominalklasse. Nokre substantiv, i fyrste rekkje lånord, har ikkje noko suffiks som viser kva eintals grunn-nominalklasse dei høyrer til, og det er nominalklassekongruensen ved adjektiv, partisipp, determinativ og pronomen som fortel kva eintals grunn-nominalklasse eit substantiv høyrer til.

Alle nominalklassane har ei relativt veldefinert prototypisk tyding; jamfør artikkelen Nominalklassesemantikk i fulfulde.

Adjektiv

Hovudartikkel: Adjektiv i fulfulde

Adjektiva blir bøygde i alle nominalklassar. Adjektivet *wuy-* 'tjuvaktig' er vist i alle 24 former i tabellen FRAMLYDSVEKSLING i artikelen Framlydsveksling i fulfulde.

På fulfulde blir ikkje adjektiv gradbøygde. I staden nyttar ein verbet *ɓura* 'overgå' i ein konstruksjon som illustrert i dette dømet:

Nyiiwa ɓuran tireewa semmbe. 'Elefanten er sterkare enn sjiraffen', ord for ord «elefant overgår sjiraff [med omsyn til] styrke».

Verb

Hovudartiklar: Verbbøying i fulfulde og Verbavleiing i fulfulde

Verbet på fulfulde blir bøygd i dei åtte grammatiske kategoriane i tabellen nedanfor. Til venstre står namna på dei grammatiske kategoriane og til høgre dei ulike grammatiske trekka i kvar kategori.

Grammatisk kategori	Grammatisk trekk
Tal (numerus)	*eintal (singularis)*, *fleirtal (pluralis)*
Modus	*indikativ*, *imperativ*
Aspekt	*perfektiv*, *imperfektiv*; *habitualis*, *progressiv*, *stativ*
Anterioritet	*anterior*, *ikkje-anterior*
Diatese	*aktiv*, *medium*; *passiv*
Polaritet	*positiv*, *negativ*
Konjunktivitet	*fri*, *konjunkt*
Emfase	*nøytral*, *emfatisk*

Anna

Professor Rolf Theil utnemnde i 2008 fulfulde til det vakraste språket i verda.[4] Han meinte språket var nydeleg å høyre på og nemnte order *mallimalloore* 'hagl' som døme.

Fotnotar

1. fub (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=fub) ved ethnologue.com. Denne kjelda seier *kanskje 13 millionar*.

2. D.W. Arnott 1970: *The Nominal and Verbal Systems of Fula.* Oxford, at the Clarendon Press.
3. Ladefoged, P. 1964. *A phonetic study of west African languages.* Cambridge: Cambridge University. Reprinted 1968. ISBN 0-521-06963-7
4. «Rolf Theil - Fulfulde verdens vakreste språk». *Aftenposten*. 1. oktober 2008. s. 12.

Bakgrunnsstoff

- SIL Fulfulde Language Family Report (http://www.sil.org/silesr/2003/silesr2003-009.htm)

Litteratur

- Anderson, Stephen E. 1976. On the description of consonant gradation in Fula. *Studies in African Linguistics* VII(1):93-136.
- Alhassoumi Sow, Salamatou. 1987. Quelques aspects du Fulfulde-hawsa (parlers peuls orientaux du Niger): Esquisse des différences dialectales avec les parlers occidentaux. *Mémoire pour l'obtention du DEA.* Niamey: INALCO.
- Arnott, D. W. 1966. The tense system in Gombe Fula. *Afrika und Übersee* XLIX:1-3.
- Arnott, D. W. 1970. *The nominal and verbal systems of Fula.* Oxford: The Clarendon Press.
- Bendor-Samuel, John, ed. 1989. *The Niger-Congo languages*. Chapter 4 - "Atlantic" by W. A.A. Wilson, 81-104. Lanham: University Press of America.
- Bidaud L., et A. Prost. 1982. *Manuel de langue peule*. Paris: POF etudes.
- Churma, Donald G. 1988. Consonant gradation in Fula suffixes: the ugly truth. *Studies in African Linguistics* 19(1):35-74.
- De Wolf, Paul P. 1995. English-Fula dictionary: (Fulfulde, Pulaar, Fulani): a multidialectal approach. *Sprache und Oralitat in Afrika* 18. Berlin: Dietrich Reimer.
- Fagerberg-Diallo, Sonja. 1984. *A practical guide and reference grammar to the Fulfulde of Maasina* (Part 1: Dialogues, texts, and grammatical notes). JCMWA, 307 pp.
- Fagerberg-Diallo, Sonja. 1984. *A practical guide and reference grammar to the Fulfulde of Maasina* (Part 2: Glossary and grammatical summary). JCMWA, 124 pp.
- Klingenheben, August. 1963. *Die Sprache der Ful. Dialekt von Adamawa. Grammatik, Texte und Wörterverzeichnis*. (Afrikanische Forschunger, 1.) Hamburg: J.-J. Augustin.
- Lieber, Rochelle. 1984. Consonant gradation in Fula: an autosegmental approach. In *Language and sound structure*, M. Aronoff, and R. T. Oehrle, eds., 329-345. Cambridge, MA: MIT Press.
- McIntosh, Mary. 1984. *Fulfulde syntax and verbal morphology*. KPI, Boston, Melbourne and Henley.
- Mukoshy, Ibrahim. 1977. Fulfulde suffix morphophonemic changes. *Harsunan Nijeriya* 7:1-22.
- Niang, Mamadou. 1997. *Pulaar-English English-Pulaar standard dictionary*. New York: Hippocrene Books.
- Paradis, Carole. 1992. *Lexical phonology and morphology: The nominal classes in Fula*. New York: Garland Publishing, Inc.
- Stennes, Leslie H. 1961. *An introduction to Fulani syntax.* Hartford, CT: Hartford Studies in Linguistics.
- Stennes, Leslie H. 1967. *A reference grammar of Adamawa Fulfulde*. East Lansing: Michigan State University.
- Sylla, Yero. 1982. *Grammaire moderne du pulaar*. Dakar: Les Nouvelles Editions Africaines.
- Taylor, F. W. 1921. *A first grammar of the Adamawa dialect of the Fulani language (Fulfulde)*. Oxford University Press.
- Taylor, F. W. 1932. *A Fulani-English dictionary.* Oxford C.P.

- Taylor, F. W. 1953. *A grammar of the Adamawa dialect of the Fulani language.* London, Oxford C.P.
- Theil, Rolf 2008: *Fulfulde. Grammatikk over dialekten i 'Aadamaawa.* Oslo: Unipub.

Autoritetsdata	WorldCat (https://www.worldcat.org/identities/lccn-sh85-052274) · GND (http://d-nb.info/gnd/4120185-1) · LCCN (http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85052274) · BNF (http://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119406459) · BNF (data) (http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb119406459) · SUDOC (http://www.idref.fr/027344142)

Henta frå «https://nn.wikipedia.org/w/index.php?title=Fulfulde&oldid=3133499»

Denne sida vart sist endra den 24. april 2019 kl. 00:19.

All tekst er tilgjengeleg under Creative Commons-lisensen Namngjeving/Del på same vilkåra. Sjå Vilkår for detaljar.